

beata anima tua, ut fert naturae ratio, a beatissimo et immaculato corpore tuo disjungatur, et corpus legitimae sepulturae mandetur, haud tamen in morte perseverat, nec corruptione dissolvitur. Nam cuius in partu virginitas incolmis mansit, eadem e vita migrante, corpus ita conservatum est, ut non dissolutum, sed in melius diviniusque tabernaculum mutatum sit, quod non jam morte interrumpatur, sed in infinita saeculorum saecula perduret (1). » Inferius autem, Mariam inter et arcam, Jordanem inter et Virginis sepulcrum contentione posita, scribit: « Non enim anima tua in infernum descendit, nec caro tua corruptionem vidi. Non est relictum in terra immaculatum omnisque labis expers corpus tuum, sed in regias celorum sedes regina tu, hera, domina, veraque Dei genitrix translata es (2). » Et eleganteribus orationem alteram formis exornans, sic de Virgine fatur: « Hodie sancta solaque Virgo mundo sublimiori, ac caelesti templo affert; quae virginitatem eo studio coluit, ut in ejus tamquam purissimi cuiusdam ignis formam transierit. Nam cum omnibus virgo virginitatem pariendo amittat; haec tamen et ante partum, et in partu, et demum post partum virgo permansit. Hodie sacra et animata arca Dei viventis, quae suum in utero gestavit Artificem, in templo Domini, quod nullis est exstructum manibus requiescit; et saltat David ejus avus ac Dei parens, unaque cum eo choros agunt angeli, plaudent ar-

(1) Orat. i. Dormit. B. M. Virg., num. 10.
(2) Ibid. num. 13.

changeli, virtutes concelebrant, principatus exultant, dominationes oblectantur, potestates laetantur, throni diem festum agunt, cherubim laudes canunt, seraphim gloriam praedicant. Non enim id exiguae glorie ducunt, cum matris glorie gloriam tribuant. Hodie sacratissima columba simplex atque innocens anima, divino spiritu consecrata, ex arca, eo scilicet corpore quod Deum suscepit, et vitae initium dedit, evolans, pedibus requiem inventum, ad mundum quod intellectu cognoscitur profecta, ubi in terra supernae hereditatis, nullae spurcitiae obnoxia sedem fixit. Hodie Eden novi Adam rationalem paradisum suscepit, in quo soluta est condemnatio, in quo plantatum est lignum vitae, in quo operata est nostra nuditas (3). » Et paulo infra memoratus Doctor sacro venustus eloquio pergit: « Nam si in ea laetantium omnium habitatio est (4), ubinam fuisset causa letitiae? Oportebat, ut ejus quae in partu virginitatem sine labe servaverat incolumem, etiam post obitum servaretur. Oportebat eam quae creatorem velut infantem sinu gestaverat, in divinis tabernaculis degere. Oportebat, ut sponsa, quam Pater sponederat, in toris caelestibus habitaret. Oportebat ut quae Filium suum in cruce conspexerat, et gladium quod pariendo effugisset, pectore tunc acceperat, ipsum Patre considentem spectaret. Oportebat denique Dei matrem ea quae Filii essent possidere, et ab omnibus creaturis adorari. Quamquam enim haereditas a parentibus ad filios semper

(3) Orat. ii in Dorm. Deip., num. 12.
(4) Psalm. lxxxvi, 7.

devolvitur, nunc tamen, ut docti viri verbis utar, sacrorum fluminum fons sursum cursum reliquit. Res quippe omnes conditas Filius matri mancipavit. » Nil clarus, nil pulchrius, nil revera firmius ad corpoream Deiparentis Assumptionem magis magisque roborandam.

Vitam duxit eodem ferme tempore Cosmas jerosolymitanus, Masumae in Palæstina episcopus, circiter ann. 743 vita functus. Hymnos iste conscripsit, quos sat superque laudavit Suidas. Ad nostram itaque rem canit: « Vicitria trophyæ de natura extulisti, pura Deum enixa, simulque factorem et filium imitatura supra naturam naturæ succubis legibus; idecirco æque ac Filius mortua, excitaris simul semper victura (1). » In quod sane testimonium Glycas attendit: « Cæterum scite animadvertis cum dixit cum Filio excitari simul semper victuram aperte indicasse, ipsam perinde atque illum et mortuam esse, et postquam paulum in sepulcrum lapsa esset, rursum resuscitaturam (2). » Joannes accedit testis coævus aut-suppar, patria eu-boensis, institutione monachus, dignitate presbyter. Iste: « Et nos igitur, » ait, « dilectissimi, mente solventes illud prophetæ oraculum quo inquit: Age, o Juda, solemnitates tuas, ascendit enim qui afflat in faciem tuam, te a tribulatione eripiens (3), omnes spiritali laetitia gestientes Dei Genitricis Mariæ sacra solemnia celebramus. Ipsa enim ex Juda est, et Dominus ex ea secundum carnem. Quocirca inter divinos solemnitesque

(1) Cons. Fabric., tom. x, pag. 217.
(2) Epist. ad Alyp. (3) Nahum 1, 15.

dies, Deiparæ quoque, quæ spes est omnium nostrum, merito festa celebranda sunt. Ideoque extra decem solemnitatum numerum, vivificum quoque illius dormitionis festum agimus et nos, post ascensum Domini N. J. C. in cælum et descensum sanctissimi et vivificantis Spiritus in beatos apostolos, quod postremum magnumque festum appellatur, tamquam quod fuerit bonitatis Domini, et divinæ dispensationis, omnisque justitiae complementum (4). » Sat clara res est.

6. Non saeculo ineunte floruit divus Theodorus Studita cœnobita qui die 12 novemb. anni 826 pro sacrarum imaginum cultu martyr occubuit. Stilo ac magniloquentia orientalibus auspicatur: « Tuba vocem, buccinæ clangorem, solito resonantius clamantem, et orbis fines strepitu concipientem, sermo meus cum postulet ob hanc sacri præconii diem celebrandam; vix, o viri, per phoneticæ nostri organi infirmas vires procedit. » Tum gestientis animi ratione tradita, pergit: « Migrat enim ex his terrestribus et appropinquat montibus æternis verus Sionis mons, in quo Deo habitare placuit, ut psalmistæ lyra canit (5). Hodie igitur terrenum cælum incorruptibilitatis vestimento circumactum transfertur ad meliorem æternamque mansionem. Hodie spiritualis atque a Deo illuminata luna in justitiae solem incurrens, deficit quidem a præsentí temporalí vita, simulque exoriens immortalitatis dignitate illustratur. Hodie inaurata et divinitus fabricata sanctitatis arca de-

(4) Serm. in Concept., Dec. 10, num. 22.
(5) Psalm. cxxxvi, 4.

terrenis tabernaculis ad supremam Jerusalem commigrat, in requiem fine carentem, id quod nobis et theopater David cithara veluti canens, ait: *Adducentur regi virgines*, id est animæ post illum afferentur (1). » Iterumque quibusdam interpositis, inquit: « Nunc corporales suas quæ Deum gestavere manus demittens, facta immortalis ad Dominum' pro mundis salute attollitur. » Et postea rursus: « Quibus itaque verbis mysterium tuum explanemus, mente ambigimus, lingua infirma non eloquuntur, scribere titubamus, quia peregrinum excelsumque est, atque omnes cogitationes transcendit. Neque enim illud commune aliquid habet aut comparativum, ut facile ex rebus nostris demonstrationem illius faciemus: sed ex iis quæ supra nos sunt, decora tua pietate comprehendentes, uni tibi quæ superiora homini sunt, concedimus. Immutasti igitur natum ineffabili partu tuo. Quandonam enim audivit quisquam virginem sine semine concipientem? O rem miram! quæ mater est pariens, eam vides virginem incorruptam, quia scilicet quod pariebatur Deus erat. Hoc unum etiam in vitali dormitione a cæteris differens merito sola habes, utriusque simul (corporis et animæ) incorruptelam. » Mox quæ Deiparentis transitum juxta veterinam traditionem comitata sunt, fideliter edicit, atque concludit: « Hæret lingua mea dum tui reviviscentis mysterium enarrat (2). »

Premere silentio nequimus Simeonem Metaphrasten qui sæc. 10° floruit;

(1) Psalm. XLV, 15.

(2) Laud. in Dorm. S. Dom. Nest. Deip., Edit. Migne Patrolog. græc., tom. xcix, pp. 716-27.

præcedentium sæculorum traditionem producens, scribit: « Mariæ sacratissimum corpus adjectum Filio et Deo, ad divina illa et cælestia tabernacula esse transmissum, ubi secum et corpore et anima perfecte versatur (3). » Et alio sermone virginitatis cum divinæ maternitatis gloria foedus prosequutus, cunctasque naturæ leges in Maria, dum viveret, suspensas demiratus, scribit: « Erat ergo tunc quoque Verbum præsens, et legem fecit cesare, legem, inquam, mortis, cui nihil poterat afferri detrimenti. Erat autem spectaculum vere novum, et quod non poterat consequi cogitatio. Mulier cælum puritate superans ad adytus cælestes commeans et ingrediens. Virgo ipsorum seraphim ipsam vincens naturam miraculo Dei generationis, materque ipsam vitam pepererat, consecuta vitæ finem partu non absimilem et miraculum Deo et fide dignum. Sicut enim non fuit corruptus parientis uterus, ita mortuæ caro non interiit. O miracula! partus effugit corruptionem, et sepulcrum non admisit interitum.... quomodo corpus evanuit? quomodo non sunt in ea vestes in quibus est sepulta, nisi effugisset interitum id quod sepultum fuit, si translatus fuisset thesaurus? quod si ita est, quomodo non est vera et a mendacio aliena translatio (4)? »

Metaphrasti concinit Joannes Geometra qui claruit sæc. 10° auspicante vel 9° labente, circa annum videlicet 980, cuius insigne fuit in constantinopolitana ecclesia nomen. Ipse, præ-

(3) Orat. in Deip. Dorm. apud Fabric. Biblioth. græc., vol. x, lib. v, cap. xxxix.

(4) Orat. de obitu Deip. ad xv Aug. diem.

ter quam quod commentario in Lucam Deiparæ corpus terram semper sibi similem nuncupavit, quæ et plena sit reperta divinis alimentis (1); verum et hymno III in beatiss. Virg. Mariam adeo in piam sententiam inclinat, ut ita Deiparæ carnem metrice designet:

Gaudet concretum sublimi corpus Olympo,
Et vitii nostri crimen Virgo carens (2).

Incorructi gloriosique Mariæ corporis præconium belle recitavitsæc. 12° Michael Glycas, cum scripsit: « Tametsi Virgo Mater naturæ legibus fuit obnoxia, tametsi mortem degustavit, tametsi in sepulcro est deposita, naturæ tamen fines atque terminos superavit et excessit, neque sepulcrum nec mortalitas in potestate eam retinere potuit. Nam et ipsa de sepulcro resurrexit prorsus ut Filius ejus, idemque Deus etiam fuerat, solis in sepulcralibus exuvias monumentis relictis. Non enim operosum est credere mortis terminos transvisisse, quæ in Patris Verbum fere infinita capacitate usque pervenit (3). » Ac dein epistola ad Elipium monachum, quam in annotationibus Scipionis Sgambati Vitus Giovenatius comperuit, multa congerit testimonia quæ piam hanc sententiam evincunt, nec non quamplures PP. nomine vocat, qui olim jerosolymorum administrarunt ecclesiam, quos inter Cosmam recenset et Andream cretensem. Rem denique pluribus extollens verbis, concludit: « Qua ratione Maria omnis labis expers per-

mortem ad vitam corpore simul et anima transierit, admirabiliter alicubi disserit Andreas cretensis. » Brevitati studentes, alios inclytos ecclesiæ græcanicæ scriptores missos facimus: hi, non secus ac sexaginta viri fortis qui lectulum Salomonis ambiebant, volventibus et labentibus sæculis Dei Genitricis monumentum custodientes, omnibus sacrum corpus contueri venerarie currentibus respondere uno ore non ambigunt: surrexit, non est hic. Quod sane responsum tanti ponderis est, ut nulla concuti quavis ratione possit. *Quamobrem*, si licet Chrysostomi verbis nostram sententiam concipere, et Ecclesiæ traditionem censemus esse fidem dignam. Est traditio, nihil quæras amplius (4).

7. A græcis minime dissentunt latini PP.: uno pariter ore nostram quam intimo corde aluerunt, veritatem aperire nituntur. Ut sal terræ et ut lux mundi ex mediolanensi ecclesia divus Ambrosius qui ann. 397 ab hac luce migravit, per universum orbem sapientiae sanctitatisque radios porrèxit. Ipse tanti faciebat Virg. Marie gloriam, ut hanc non tantum Christi gloriæ communem, verum et identicam existimaret: *Fili gloriæ cum matre non tam communem, judico, quam eamdem* (5). Ex quo primum est inferre, S. Ambrosium haudquam de Christi divinitatis privilegiis fuisse locutum; etenim beata Virgo, quamquam divinitatis fines attingat, simplicem tamen creaturam esse non

(1) Recole Corderium in Catena sexaginta quinque Patrum græc. in div. Lucam.

(2) Extant fol. 471 interp. Feder. Morelli, vel confer Biblioth. max. Patrum, t. xxvii, p. 472.

(3) Annal. part. III in corp. hist. Byzant. t. xxx.

(4) In epist. II. ad Thessal.

(5) De Laud. Virg.

desinit: de humanitatis igitur Christi prærogativis sermonem habuisse colligitur. Quemadmodum vero Christi gloria in ejus resurrectione et ascensione micanti luce coruscat, optima proinde ratione fateare necessum est resurrectionem beatissimæ Virginis et ejus in cælum Assumptionem, quum eadem utriusque sit gloria Filii, gloria Matris. Et alio in loco idem occidentalibus ecclesiæ disertus orator cum Virginem Mariam virginibus cæteris imitandam attulisset in medium, inclytam Dei parentem cælica regna festive penetrantem describit, inquiens: « Quæ pompa illa, quanta angelorum lætitia plaudentium, quod habitare mereatur in cælo, quæ cælesti vita vixit in sæculo? Tunc enim Maria (1) tympanum sumens in manu sua, chorus virginales excitabit cantantes Domina, quod per mare sæculi sine sæcularibus fluctibus transierunt: tunc unaquæque exultabit dicens: *Et introibo ad altare Dei mei, et ad Deum qui lætitificat juventutem meam* (2). *Innola Deo sacrificium laudis, et redde Altissimo vota tua* (3). » Hucusque præstantissimus ille Doctor (4). Quibus profecto verbis videtur oppido luculenter innui corporea Deiparentis Assumptio. Quemadmodum enim Maria, soror Moysis, una cum populo Dei mare Rubrum siccо gressu transfretavit; dicendum pariter est, quod Virgo Deipara corpore simul et anima de caducis terrenarum rerum fluctibus gloriosissimum solemnemque sit

(1) Exod. xv, 20.

(2) Psalm. xlvi, 4.

(3) Psalm. xlix, 14.

(4) De Virginit. lib. ii, cap. ii, n. 17.

latura triumphum. Elohim nomine stetit unda fluens, et, dum currus et equites descendebant in profundum quasi lapis, Maria, soror Moysis, per medium siccо maris transibat; Christi quoque nomine stetit mors tremens, et, tartareo Pharaone demerso, Maria Dei Genitrix nullo corruptionis fœdata dedecore littora æternitatis gaudenter appulit.

Divus Hieronymus qui sæculis 5º et 6º floruit, in nostram quoque sententiam descendit. In additamentis quibus perfecit et illustravit præclarissimum illud Eusebii chronicon, ait: « Maria Virgo Jesu Christi mater ad filium in cælum assumitur (5). » Quare Mabillonius: « Certum est, » inquit, « hoc loco significari ipsius depositionem seu assumptionem, quam xv kalendas februarii, idest die 18 januarii quondam celebratam fuisse antiquiora Martyrologia testantur (6). » — Inter scriptores 6º sæc. magna luce renidet divus Gregorius Turonensis episcopus qui ann. 595 diem clausit supremum: hæc inter cætera de corpore Deiparentis Assumptione loquitur: « Et ecce iterum adstitit ei Dominus, conceptumque corpus sanctum deferri jussit in paradisum: ubi nunc assumpta anima cum electis ejus exultans, æternitatis bonis nullo occasuris fine perfruitur (7). » — Recenseri quoque debet in hoc sæculo Venantius Fortunatus italicus, qui poematum libros undecim exaravit, et inter cætera hæc læta et fausta de-

(5) Roncal. Chron. pag. 481.

(6) Liturg. Gallic., lib. 2, pag. 118.

(7) Serm. de gloria Confessor. et Mart., lib. i, cap. iv.

Virginis Assumptione non dubitavit canere:

Cujus honore sacro, Genitrix, transcendis Olympum,

Et super astrigeros erigis ora polos.

Conderis in solio felix Regina superbo,

Cingeris et niveis lactea Virgo choris.

Nobile nobilior circumsidente senatu,

Consulibus celsis celsior ipsa sedes.

Sic juxta genitum Regem Regina pe-

rennem

Ornata ex partu, Mater opima, tuo.

Laudibus deinde descriptis quibus cælitum resonabat domus, æterni Regis æternique Pneumatis veniente Sponsa, pulcre concludit:

Ecce tuus florens uterus quæ præstithit
orbi,

Te generante fide nos paradisus ha-

bet (1).

8. Claruit sæc. 7º divus Isidorus hispalensis, a Synodo toletana VIII Ecclesice catholice novissimum decus nuncupatus, et ann. 636 vita functus, plurimos conscripsit libros rara sapientia et eruditione refertos quos S. Leo IV Pont. Max. summopere commendat. Pro re vero nostra fatetur: « Specialiter nulla docet historia Mariam gladii animadversione peremptam, quia nec obitus uspiam legitur, dum tamen nec reperitur sepultura. » Quibus ex verbis liquido constat, B. Virg. Mariam nulli mortis nullique sepulturæ mancipio subjaciuisse: corpore proin et anima sublimia cæli penetravisse fatendum est.

Neque ab hoc discrepat div. Ildephonsus ad toletanum archiepiscopatum ann. 657, ad beatorum vero regnum ann. 667 evectus. Ita de cor-

(1) Miscell. lib. viii, cap. vii.

pore Deiparentis Assumptione loquitur sapiens apprime vir: « Unde quam beatissimæ et laudabilis diei hujus celebratio recte colitur, in qua Virgo mirabilis cum laudibus cælestis militiæ infra polorum aulam una cum ingenti triumpho excipitur? Ex cuius nimirum carne Dominus Jesus Verbum caro efficitur, qui cunctis in se credentibus januas paradisi aperire dignatus est. Qui matrem secum in throno regni collocavit, et immortalitatis gloriam transposuit, ac super choros angelorum supersolemniter erexit. Venite, quæso, et videte, quoniam hodie translata est arca testamenti Dei ad superos, exterius inaugurata virtutibus, et fabricata interiorius auro purissimo majestatis, in qua lex testamenti Dei et manna fuit (2). » Et in alio sermone ipse toletanus antistes: « Inter præcipuas, » inquit, « sanctorum festivitates, charissimi, hodierna nobis refusit insignis et gloriosa Genitricis Dei Mariæ solemnitas, in qua ipsa beata et venerabilis Virgo assumpta est gloriosissime ad æthereum thalamum, in quo, ut canimus, rex regum, Filius B. M. Virg. stellato imo ineffabili sedet solio. Ubi millia millium ministrant angelorum juxta Danielis vaticinium et decies centena millia assistunt; quorum cum laudibus et exequis gloria Dei Genitrix hodie de terra exaltata et de carne erecta cum triumpho et exaltatione suscepta est in cælo, et collocata in paradyso. » Sermone tertio totus est in eadem Virginis prærogativa condecoranda: expositis et B. Virginis symbolis aptatis quæ passim in Can-

(2) Serm. de Assumpt. circa medium.

tico Canticorum occurunt, ita loquitur: « Festivitas hodierna celebritas est omnium supernorum civium gratissima, quia ejus est assumptio de corpore; ex qua vita est, veritas et justitia, quae de cælo prospexit, in qua omnes justificamur, et exultant sancti in gloria. » Sermone vero sexto consilii inopem esse videtur, ait enim: « Nec sane illud omittere debemus quod multi pietatis studio libentissime complectuntur, eam hodierna die a Filio suo D. N. J. C. ad cæli corporaliter sublevatam palatum. Quod licet pium sit credere, a nobis temere non debet affirmari, ne videatur dubia pro certo recipere. Verum enim hoc sit, nec non, nos tamen convenit credere cum Filio suo in cælestibus eam regnare; nosque post Deum in omni veritate confirmare, meritis et precibus præmunire. » Jure merito Papia, Cave, P. Honoratus, Santinius, idemque Natalis Alexander quempiam ne leviter quidem suspicari posse autumant, virum tanta doctrina ac tanta erga Virginem Mariam pietate coruscantem ignorare potuisse quod ævo suo ex Gelasii et Gregorii sacramentariis inter omnes ubique constabat. Quanam proinde ratione toletanus antistes ad quandam cogiturn palynodium? non quia veritatem Assumptionis in dubium verteret, sed ut potius significaret, Marianum privilegium nullo dogmatico decreto sanctum esse, crediderim.

Autberti abb. Beneventi sermonem de Assumptione S. Mariæ ad ann. 778 illustres actuum Collectores sanctorum Benedictinæ familiæ revocant. Istius-

(1) Part. ii, pag. 141, ed. Venet.

modi proinde testimonio pronas aures concedito: « Adest, » inquit, « dilectissimi fratres, venerabilis dies omnium sanctorum solemnitate præcellens: adest, inquam, dies præclara, dies inclyta, dies in qua e mundo migrasse creditur Virgo Maria. » Mox præripiens objectiones, illis occurrit, scribens: « Hinc sane pulsantur non nulli, quia nec corpus ejus in terra invenitur, nec assumptio ejus cum carne, ut in apocryphis legitur, in catholica reperitur historia. Quibus dicendum est, quia si Moysis corpus ab homine non invenitur in terris, cum quo locutus est Deus facie ad faciem; illius querere dementia est, per quam idem majestatis Deus incarnatus effulsi in terris. Neque enim dignum est de corpore ejus notitia sollicitum quempiam esse, quam nemo dubitat super angelos cum Christo regnare. Sufficere debet tantum notitiae humanæ, hanc vere fateri Reginam angelorum, pro eo quod Regem peperit angelorum (1). »

Eadem ferme tempestate tum sanctimonia et pietate, tum sapientia et omnigena penes Anglos septemtrionales eruditione præfusit Beda, cognomento et usu dictus *Venerabilis*, ex Ordine S. Benedicti: nostræ sententiæ plane cohæret: « Hodie, fratres charissimi, celebramus festivitatem S. Mariæ Dei Genitricis, quæ hodie translata est in cælum de mundo, ut pro nobis oret Filium, quia mundus deletus esset, nisi per preces Mariæ sustineretur (2). » Omnes porro critici autumant vocem *translatio* in subiecta materia corporeo materialique

(2) Serm. de S. Maria.

prorsus sensu intelligi oportere. Genius insuper martyrologium Bedæ habet: S. *Mariæ dormitio*. Sic apocryphum ejusdem Bedæ Palat. Vaticani 833: aliud ibidem 834 apocryphum habet: *Assumptio S. Mariæ Matris Domini*. Collectio quoque scriptorum veterumque monumentorum (1) complectitur Kalendarium seu librum annualem Bedæ, ubi signat: *Assumptio S. Mariæ Matris D. N. J. C.*

9. Hincmarus remensis episcopus qui cursum peregrinationis hujus vitæ absolvit ann. 882, de Christo redivivo ac de resurgente Deipara festiva poemata cecinit, quorum plura nostram ad rem ponuntur:

Qui dum surrexit, multorum corpora fecit

Surgere, quos secum vexit ad astra poli.

Sanctior his cunctis Verbum quæ gignere vitæ

Facta es digna tuo corpore virgineo.
Quæ caro sancta Dei non est corrupta
sepulcro

Nec tua, quæ corpus sumpserat ipse
Deus (2).

Hoc ipsis sæculo piæ sententiæ optimè congruit Walafridus Strabo Fuldensis, ordinariæ glossæ biblicæ auctor: « Facta fuit vero, » ait, « arca de lignis setim, quæ sunt imputribilia ad significandum puritatem beatæ Virginis Mariæ, quæ fuit purissima mente et corpore, et etiam post mortem conservata a corruptionis putrefactione (3). »

— Inclaruit sæc. 11° vercellensis epi-

(1) Tom. vi, pag. 645.

(2) Carm. dogmat. in Deip., vv. 84, 85 seqq., pag. 455 apud Maji classic. script., tom. v.

(3) In cap. xxv.

scopus Atto qui de Virgine loquens, ait: « De morte ipsius nullam singamus dubietatem quam et in sui Filii cognovimus humanitate. Morti tamen succumbere diu non meruit, quam ex ea sumpta caro devicit, nempe cuius Filius cælos ascendit per maiestatem, matrem illuc assumere poterit per pietatem. Nec dubium est ei suam impertiisse gloriam, eamque totius mundi constituisse dominam (4). » — Fulbertus carnotensis, gallicanus scotorum antistes, qui vitæ curriculum complevit ann. 1028, pro Virginis Assumptione tributum solvit: « Hic, Joannes nempe evangelista, ministravit ei, Mariæ videlicet, post passionem et resurrectionem Domini; in finem fuit sepulta Sanctissima in valle Josphat, ubi est ædificata ecclesia in honorem ejus, et S. Joannes sepultus est Ephesi. Post vero cum christiani reliquias matris ejus videlicet Domini recipere vellent, sepulcrum vacuum invenere. Sed in sepulcro beati Joannis respicientes non invenerunt nisi manna. Credidit itaque christiana pietas quod Christus Deus Dei Filius matrem suam gloriosam resuscitaverit et exaltaverit super cælos, et quod beatus Joannes virgo et evangelista gloriam ejus participari mereatur in cælo (5). » Notatu digna sunt illa verba credit christiana pietas: publicam universalemque designant christianorum fidem.

Prætermitti silentio nequit S. Odilon in Alvernia natus, cluniacensis Abbas,

(4) Serm. xvii in Assumpt., pp. 33-40 apud Maj. Script. vet., tom. vi.

(5) Serm. ii de Nativ. Mariæ.

qui rebus gestis Mariæ Virginis post sui Filii Ascensionem soluta oratione narratis, scribit: « Quippe quia cum his semper fuit ab ipsorum conversionis initio, usque ad illum diem, in quo Unigenitus Dei filius et homo ex ea vera fide genitus, a laboribus hujus vitæ voluit eripere, et ad gloriam sibi a sæculis præparatam, ut creditur et prædicatur, super choros angelorum dignatus est elevare (1). » Illa verba ut creditur et prædicatur non solum animæ triumphum, de quo nulla poterat suboriri difficultas, verum et corporalem Deiparentis in cælum sublationem attingunt. Et infra Deiparam Virginem alloquitur: « Tu tot divinis muneribus cælestibus sancta, tu tam granditer gratia Dei es referta, ut per florem tui virginalis uteri omnipotens Pater superaret tenebrarum principem, mortis auctorem, et amoveret a paradisi aditu gladium flammeum atque versatilem; et per eum quem tua generavit virginitas, cælestes fidelibus aperiret portas; et ut credit fidelium fidei firmitas, assumpsit ad æternitatis suæ solium cum multitudine angelorum, occurrens tibi festiva ex te incarnata divinitas, sicut universo orbi hodie tuæ gloriose assumptionis repræsentat celebritas. » Praeterea: tanto devotissimus Abbas venerationis sensu Virginis Mariæ coluit Assumptionem, ut eam jucundis etiam numeris celebraverit; unde speciminis gratia hos tantummodo laudamus:

Ut decet omnes credere,
Cælesti diadema
Laude occurrit obvius
Christus ex ea genitus.

(1) Serm. de B. Maria.

Ultra angelorum gloriam,
Tuorum delicti nescium,
Secum ad Patris solium
Reportat pignus optimum.

Quale pignus? ut ex tota serie poeos liquet, animam simulque Virginis Deiparæ corpus. — De SS. Petro Damiani et Anselmo quorum prior sæc. 11° in finem vergente ac posterior sæc. 12° ineunte præluxit, in seqq. capp., occasione nacta, perloquemur.

10. Sæc. 12° Virginis Assumptionem mire tradidit docuitque Sicardus, hujus ævi scriptor egregius, qui cremonensi ecclesiæ aliquamdiu præfuit. Ipse porro scribit: « Transitus B. Virginis antonomastice assumptio nominatur, quia primum est assumpta anima et postea, ut pie creditur, assumpta in corpore. Et attende quod quinque sunt festivitates authenticæ de B. Virgine: prima est nativitas, secunda est annuntiatio, tertia partus, quarta purificatio, quinta est assumptio. Verum tamen secunda et tertia potius Domini sunt. Inter illas quæ ad Virginem specialiter pertinent hæc major est (2). » Verum, non esset cur Assumptio cæteris præferretur solemnitatibus, si unius animi triumphum respiceret. — Almæ Dei Genitrici Mariæ sideribus receptæ hoc ævo præstantissimus scriptor Ugo de sancto Victore qui ann. 1140 appositus est ad fratres suos, canonicos regulares Ord. S. Augustini, coronam nexuit gemmis auroque micantem. Mariæ privilegia numerans, ait: « Septimum (privilegium) quod cum corpore quo quantum credimus in cælo vivit. Licet

(2) Medit. lib. ix de festis SS. rum et de Assumpt. Mariæ.

enim beatus Hieronymus hic opinionem ponit, non tamen factum abnuit, sed ratione astuta tota fidei nostræ colla submisit; in qua dicimus non impossibile Deo esse ut illud divinitatis tabernaculum singulare corruptioni non subjaceat, vel vermbus; qui enim trium puerorum vestimenta in camino ignis illæsa servavit, corpus matris propriæ incorruptum servare potuit et voluit (1). » Quibus inferatur Ugonem victorinum, quem plerique cognominant alterum Augustinum vel linguam Augustini, nedum corpoream Deiparentis Assumptionem propugnare atque tueri, verum et difficultatem a sermone petitam qui tunc temporis doctori maximo Hieronymo tribuebatur, discutiendam et exsufflandam solerti cura proposuisse.

Hugoni de S. Victore mire congruit Richardus a S. Victore, qui Lutetiae ann. 1173 vivere desiit. « O jubilum, » ait, « quo jubilat mater nato unita. O! quam præclara rutilat duplicebus vestita, vere surrexit dulcis mater Christi (2). » Et alio in loco iterum: « Extrema hujus terræ dici possunt conceptio carnalis et mors corporis. A primo extremo excussit fomitem et motus pravos in sanctificatione; ab ultimo extremo excussit putrefactionem, vermem et pulverem in resurrectione (3). » — Amadeus, ex cisterciensi monacho episcopus lassannensis, in vii homilia de laudibus Virginis Mariæ veritatem nostræ theses devotissime celebravit: « Maria

(1) De erudit. Theolog., lib. III.

(2) De exposit. Ezech. II. Reg. vi, part. 2.

(3) De Laud. Virg., lib. II.

(4) Extant octo homiliae de Laud. Virg. ex re-

cognitione P. Gibbon Societatis Jesu, fol. 1262.

(5) Is. cap. LXIII, 1.

(6) Cant. cap. VI, 9.

(7) Serm. I in Deip. Assumpt.